

דם הנדה פרק שביעי נדה

מסורת הש"ס

(א) תוספתא פ"ט דלחלות ה"ד
 (ב) ויר (ד) הלכות פ"א מ"ג,
 (ג) תוספתא ס"ב דבריות י"ז
 עירובין ל: מ"ק ה: חגיגה כה:
 פסחים כ: מנחות כה: טברות
 כט, (ד) ע"מ"ש דבריות י"ז: על
 ההלכות, (ה) נטין: דקדושין ע"ג
 (ו) [שופטים יד ד], (ז) ירמיה
 [סא,] (ח) ז"ל דלחומר תוספתא
 לחלות, (ט) וז"ל פ"א
 טברות א"ין המיטק על הארץ ר'
 יהודה חומר ב' וזמנים כ' וע'
 דבריו שמתן שפ"ח דלחלות
 (מ"ב), (ט) ערך בקר,

תורה אור השלם

1. לא תסיג גבול רֶעֶךָ אֲשֶׁר
גָּבְלוּ רֵאשִׁימִים בְּתוֹלְתָּךְ אֲשֶׁר
תִּנְחַל בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לְךָ לרִשְׁתָּהּ:
- דברים ט יד
2. לא תִקַּל חֶרֶשׁ וּלְפָנֵי עוֹר
לא תתן מִכְשֵׁל וְיִרְאָתָּ
מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ וְיִירָאָה ט יז
3. וְעִרְבוּ הָעִקְרִים בְּאַרְצְךָ
וְהָאֵה עֵצִים אֲדָם וְבָקָה אֲצִלָּו
צִיּוֹן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמִּקְבְּרִים
אֶל גֵּיא הַמָּוֶן גִּזְגִּי

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה חזק וכו' קבר
תחת אחד מההיכל: (ו) ד"ה
פרעונו אבנים גדולות: ד"ה
גית הפסס וכו' רצקן
כפניות: (ז) ד"ה שאין וכו'
הכסותו הקד"ח וכו' ומה
במחלוקת וכו' שהחזיר מחלוקת על
פני: (ח) ד"ה קמ"ל וכו' עובר
לנרעוה לילי ויתבט מחסוה
נמחק: (ט) תוב' ד"ה וידלמא
וכו' תנן הומדרות דרש"י
(י) ד"ה גית הפסס וכו' וזכוס
תו ברלבם וכו' האשטוס: (יא)
אמר וכו' נלמא טמא הוא וכו' וי"ל

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דקאביל מינה
ותרומה טמאה באוחררה וכו'.
תמימי הא אכילת תרומה
טמאה אסור רק בעשה ע'
יבמות עג ע"ב וז"ע:

הגהות הגר"א

[N] גמ' אצנים פרעות. תיצת
אצנים נמחק:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] גמ' מאי דרוש לא תסיג. נ"ב
ע"ן מג"א סי' תקכו ס"ק כ
ובפירוש משניות לרמב"ם
במשנתנו ודו"ק:

תום' הרא"ש

בביתן טמא. ותימה ומה בכך
איהו טמא אסור ליכנס
בבית הקברות דבנינו מבטיע
ליה בנינו ויהו שניה
[הקברות] אי בעו שהיה
למלקות. ואמרין גמי בפ"ג
מיין אסור ביה הוה ויהו שהוה
עומה בבית הקברות והוישטיו
ול' מהו מזה איהו חייב. וי"ל
כדמותא ליה להו דהוה ויהו
אלא סביר כשהוא טמא אי
מזהו דע' מלוהטין שומא:
אין להסוף על הארץ. וי"ל
שידוע לנו בדאי שמה תחת
חתתיו ואינו ידוע לנו תחת
איהו מן התעפס על ארץ החי
באסור למת תחת ענף איהו
נאמן ומה הולך תחת אשר
הענפים שאינו מקפיד על ספק
טומאה כדומה ספקו דאינו
נאמן אל האוכל על פני כנולה.
ומה שפרש"י אין הסמך
לבית הקברות ופסעין ארץ
שם אורחת דמילתא נקט אבל
עלום צריך שיהא ראי' שפסע
מה קברו חתתיו אינה איהו
אל היה חתתו נאמן אל
הספק על פני כנולה ואצ"ל
בספק טומאה דאינו ספיקו
הוה איהו גזר רבנן: **ב** שם
הפרס. פירש"י על פה

פלים: לא חסיג גבול רעד.
: נאמנין לומר קברנו. דמידי
להו ולפני עור לא חסן
ולא איכפת להם אם חנו

אז מאי דרוש¹ ללא תסוג גבול רעך אשר גבול ראשונים בנחלתך כל שיש לו נחלה יש לו גבול כל שאין לו נחלה אין לו גבול נאמנים לומר קברנו והא לית להו² ולפני עור לא תתן מכשול א"ר אבהו בכתן עומד שם דיילמא כהן טמא הוא דנקיט תרומה בידיה ודיילמא תרומה טמאה היא דקאכיל מינה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לא בקיאי ביצירה קמ"ל: נאמנין על הבהמה וכו': והא לית להו ולפני עור לא תתן מכשול א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן בגוזה ועובד אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לא בקיאי בטינוף קמ"ל: נאמנין על ציון וכו': ואע"ג דמדרבנן הוא כיון דכתיבא מוזהר וזהירי ביה דכתיב³ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון: אבל אין נאמנין לא על הסככות וכו': סככות⁴ דתתן אלו הן סככות אילן המיסך על הארץ פרעות דתתן⁵ א⁶ אבנים פרעות היוצאות מן הגדר בית הפרס א"ר יהודה א"ר שמואל ימנפח אדם בית הפרס והולך⁷ רב יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר בית הפרס שנידש טהור ותנא יהחורש בית הקברות הרי זה עושה בית הפרס ועד כמה הוא עושה⁸ מלא מענה מאה אמה בית ארבעת סאין רבי יוסי אומר חמש ולא מהימני והתניא שדה שאבד בה קבר נאמן כותי לומר אין שם קבר לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר אילן שהוא מיסך על הארץ נאמן לומר אין תחתיו קבר לפי שאינו מעיד אלא על גופו של קבר א"ר יוחנן במהלך ובא על פני כולה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא⁹ רצועה נפקא קמ"ל: זה הכלל כו': זה הכלל לאתויי מאי לאתויי תחומין ויין נסך:

הדרין עלך דם הנדה

גזרו בכולה דמניא בזמור
 וטופו של קצר. דכיון דלמרי
 הוא מעיד וגופו של קצר
 גזין על בית הפרס ועל (בית)
 כיון דלעל פני כולה מהלך
 ומניא דקמני דלזין נאמן בגון
 אחת הלכך אפילו בזמור
 לא חייס מאי למימרא.
 יטעא לן דקצר הוה זה והוא
 הקצר ואי לאו דקיס ליה
 מן השדה ונקראת על שם
 ומאה והכא עבר מספקא
 ר' יוחסיה עובר (א) בתוכה
 דאמנין לומר עד כאן תחום
 לה: ויין נסך. דלזין כומי
 כוכבים:

הדרין עלך דם הנדה

א הוסר זהו יאוש צעלים:
יון שניש וגרמם ברגלים י"י
ות [רפ"ח] מפרש דהק' ק' א
הלך ובא על פני כונה לא
צרות דמהימן אדאורייתא
ה למתני' רבותא לאשמועינן
דוקא באבד זה קבר וא'
לעיל וה' דהקטט ולא אכיל

נז.

עין משפט
נר מצוה

ל א ב מ"י פ"ג מהל' טומאת
מת הלכה ב:
ל א ג מ"י פ"ו מהל' קרבן פסח
הלכה ח:
ל ב ד ה מ"י פ"י מהלכו'
טומאת מת הלכה א:

מוסף רש"י

[illegible]

תום' הרא"ש (המשך)

שעמעתם נפרסין ונפרסין
במדרס רגלי אדם ואז
המחשבה ואנכי בדשדש
שטבא בזקב רב לשיי איה
אנא ואי' חרל קליה בתפרס
ב"ק דמועד קטן, וי"ל דאנא
שקר לשרד (שפארס)
[נחשוש] בזקב רב ביה
קול לשי נמי לאתא חרל
קול חרל פתח ויהי על
שפוטס וגילס נמנעין בליך
שם מפני שטומאה, בליך
דמועד קטן (וי"ל דאנא
ג' ביה תפרס קול שדש שאבד
בזקב שטבא שטבא רב
ויהי בזקב ונפרש שדש
שדש שטבא יארש שעלס
ונפרש בעקור שדש מחורש
שקריבו תמא מבחין אתוה
איה מקום וסבא לתת הקברות
באן לקיאתם וביקוני ומספרין
שם ביה וראשונים חזורים
לבתום ואלו נוסחא
ומולכיס וקול לשי בתת
איה וקול שטבא שדש גידול
ותנענעו ממנו שטבא ופל
שטבא. ורשב"ם פ' ענינים
שכח עזר במיארן אתוה
וטבוחין שאנשי ביה הקברות
מיהו שם ובני הקברות
בכורין שאנשי עזר וליכיהו
איה עזר וקול שטבא שדש
איה עזר: במזלך רבא על
שטבא, הכחן כולא עזר
כדלעיל, כולא שדש חזנשה
הזקב אפי' אם מחלך על פני
כולא איה נאמן פסוק הוא
לשי שטומא כלך דשפא
נשאר עצם מחשבה שלא
תזקב בעשרה וכו' ולי
רביעיה: שטומא: רביעיה
חפס, ובאלין שטא איה חזק
ויצא קול האלין קטנה ולי
הזקב שטא, רביעיה כיון
שאזר מחשבתו נאמן על ציון
הקבר ליתני נמי נאמן על
(תקדוהת) וסבוכתו וסבוכתו
ולוקמא במחלך על פני כולה
איה חזק לשי חזק חזק
דאזכור גרועה נאמן קול
אזכור לבי כקאי ביצירה
ובטכין עזר ויהו מדרבנן:
מ"ל פירקא